

TeenBookTo

Ольга Саліна
СКАРБИ
ТАЄМНИЦЯ
ЗАМКУ-КОРАБЛЯ
КНИГА ПЕРША

Харків
«Фоліо»
2023

1

— Блін, ненавиджу це місце! — Танька нервово тупнула ногою і підняла куряву з пилюки. — За годину — жодної машини до села! Ще й сонце так припікає!

— То, може, пішки? — несміливо спитала Ліна.

— Ага, буду я тут собі мозолі натирати. Ще чого. Так і сидітимемо на «Чайці», поки нас хтось не забере. Раз на рік до баби з дідом приїжджаю. Могли б і зустріти.

— Може, вони просто не знали, коли тебе чекати? — Ліна розгублено роззиралася навколо.

— А мені байдуже. То вже їхні проблеми, — Танька сіла на величезну сумку з одягом і демонстративно склала руки на грудях.

«Чайкою» чомусь називалося місце зупинки автобусів за вимогою, за кілька кілометрів до села Сидорів. Ліна Блажневич, чотирнадцятирічна школярка, була тут вперше.

У цьому селі на Тернопільщині жили Танині дідусь та бабуся, і вона щороку їздила сюди на літні канікули аж із Лисичанська, що на Луганщині. Тані Ткачук майже шістнадцять — дитиною її вже не назвеш. Висока, широкоплеча, з чорним густим волоссям і смаглявою шкірою, вона здавалася навіть старшою за свій

вік. Ліна біля неї виглядала миршавою тінню. Навіть не тому, що була молодшою на два роки і нижчою на півтори голови, — Лініне світло-русяве волосся і майже білі, випалені сонцем вії робили її біля яскравої подруги ще блідішою, ніж насправді.

— І мобілка, як на зло, сіла, — Танька роздратовано крутила в руках «мертвий» телефон. — Чуєш, Штріх, може, збігаєш до крайньої хати і скажеш, щоб звідти подзвонили бабі Лесі з Цегольні, що її внучка приїхала. Хай би порухалася і підпрягла когось із сусідів, щоб за нами виїхали.

«Штріхом» Танька називала Ліну за те, що вона була дрібною і непомітною, як штрихи олівця.

— Як скажеш, — вже би погодилася зі всім на все, лиш би відпочити від нарікань подруги. Повільно пішла в бік, куди показала Танька.

— Стій! — почула за плечима її голос. — Стій, кажу, — дівчина махнула, щоб Ліна повернулася назад. — Рюкзак залиш. Не треба його всюди за собою тягнути. Я не вкраду. І де ти на мою голову взялася?

Вона й справді «взялася» на голову Тані. Дівчата між собою навіть не дружили. Подругами були їхні мами. А вони вряди-годи перетиналися на сімейних застіллях. Та й, зважаючи на вік, особливих спільних інтересів не мали. А цього року в Ліниної мами виникла «геніальна» ідея — відправити доньку разом з Танею на Тернопільщину на все літо. Бо, бач, у їхньому прифронтовому Лисичанську залишати підлітка самому собі з ранку до вечора було не так вже й безпечно. Та й, зрештою, село, сонце, екологічно чиста їжа Таниної бабці. Це тобі не Донбас. І хоч Ліна і Таня протестували проти спільної поїздки однаково завзято, це не допомогло.

Ліна слухняно зняла шлейки з плечей і відчула полегшення. У перші хвилини здавалося, що просто

зараз ноги відірвуться від землі і вона полетить вгору. Запхала руки в кишені штанів — так чомусь було надійніше. День був сонячний і спекотний. Ліна підняла голову — на небі жодної хмаринки. Справжнє літо.

У голові паморочилося: по-перше, вона хотіла їсти, по-друге — підозрювала, що справа у сільському повітрі. Не могла ним надихатися. Вдихала на повні груди, але й того було мало. Все навколо пахло — травою, квітами, землею, що парувала якимось своїм теплом. Ліна крутила головою на всі боки. В якусь мить їй навіть стало страшно — навсібіч розкинулося зелене поле молодій пшениці. Ні людей, ні будівель. Навіть Таня зникла з поля зору. Колись Ліна вже таке відчувала — тоді з мамою і татом вони поїхали на море «дикунами». Розклали намет, запалили вогнище. Вода була спокійною і кликала прохолодою. Ліні було десь років п'ять. Тато заніс її у море і вчив плавати. Їй добре вдавалося — вже незабаром впевнено трималася на воді й навіть пробувала гребти. Але в якусь мить оглянулася і не побачила тата поруч. Він просто пірнув під воду, але за ті короткі кілька миттєвостей дівчинка встигла пережити найбільший страх свого дитячого життя — страх залишитися сам-на-сам зі стихією. Так було і тепер.

Ліна пришвидшила крок — серце гучно гупало. До села було вже недалеко, коли земля під ногами захиталася. Зібравши всі сили в кулак, дійшла до височезного ясена, що самотньо ріс на узбіччі. Притулилася спиною до стовбура і повільно сповзла вниз. В очах потемніло.

— Обережно, клади її тут, — чула ніби кризь сон. — Не вдар головою до побішні.

Ліну несли на руках, ніби дитину. Спробувала розплющити очі, але тіло не слухалося.

— Намочи рушник водою й протирай обличчя. І ноги їй підніми. Зараз принесу ще одну подушку, — чула голоси поруч.

Холодна і бридка цівка води затекла за комір, і Ліна нарешті зовсім прокинулася. Вона була в незнайомій кімнаті на ліжку. Поруч стояла жінка віку її мами, а біля неї — хлопець.

— О, прокинулася! І хто ж тебе в таку спеку без води і хустки в дорогу пустив? — захитала головою жінка. — Подякуй Андрієві, що знайшов тебе і приніс сюди.

Хлопець опустил очі і переступив з ноги на ногу:

— Я просто їхав дорогою і побачив, що вона під деревом лежить. Піду. Треба ще велосипед забрати, я його на тому місці лишив.

Ліна схопилася і різко сіла:

— Я теж піду, — згадала, що її чекає Таня. В голові знову запаморочилося, і неприємна слабкість розлилася тілом.

— Куууди, — силою поклала її на ліжко жінка. — В тебе сонячний удар. Треба полежати. Я фельдшер.

— То хоча б подзвоніть бабі Лесі на Цегольню, — згадала настанови подруги, — скажіть, що її внучка Таня приїхала, чекає біля «Чайки».

— Оооооо, закінчилося в нашому селі спокійне життя, — протягнула фельдшерка і похитала головою. — Подзвоню, але невелика цяця — могла б і пішки до бабуні дійти.

Ліна приречено дивилася в стелю. Перед очима бігали «мушки».

— То я піду, — повторив хлопець уже в дверях. — А ти, — глянув з-під лоба на Ліну, — краще більше сама в спеку не ходи.

— Хороший хлопець, — зітхнула фельдшерка, коли за ним зачинилися двері. — Шкода його, така доля важка в дитини.

Ліну доля незнайомого Андрія не цікавила. Їй страшенно хотілося спати.

— Зараз поп'єш бульйону, — я для себе з дому взяла, але тобі потрібніше, — і поспиш, — ніби прочитала її думки жінка. — Бульйон і сон — то найкращий лік.

Відчула, що голод кудись зник, але послухалася — через силу зробила кілька ковтків, а потім, розніжена приємною ситістю, заснула.

Прокинулася від того, що гупнули вхідні двері.

— Ну, нормально? Я її чекаю-чекаю, а вона собі спить! — до кімнати забігла Танька з розчервонілим від обурення обличчям.

— Спокійніше, — зупинила її жестом фельдшерка, поки Ліна спробувала оговтатися і згадати, де вона і що трапилось. — Ти нащо дитину саму в село відправила?

— За машиною.

— А пішки піти було важко?

— Та сумки в неї, і втомилася, — виглянула з-за плечей Тані повновида жіночка. — Я Віталіка, сусіда, попросила, то він її й привіз.

— А ви, Лесю Іванівно, більше їй потурайте, мало біди маєте на голову. Молода, здорова, нічого би їй не сталося. А цю — дитино, як тебе звати? — обернулася до Ліни.

— Ліна.

— А Ліну краще поберегти — зі всього видно, що дівчинка слабенька, може, і з серцем які проблеми. Хоча сонячний удар зі всіма буває. Забирайте її додому, але очей не зводьте. Раптом щось — везіть в «район», в Гусятин.

— Угу, — замахала головою старенька. Танька стояла в дверях і дивилася на всіх з-під лоба.

Ліна повільно сіла і торкнулася босими ногами холодної підлоги. Знайшла своє взуття, встала і попрямувала до дверей. У голові трішки паморочилося, але загалом все було добре.

Виявилося, що надворі вже вечір. Танина бабуся Леся йшла попереду, дівчата пленталися за нею.

Село засвітило вогні у вікнах. Було так тихо, ніби тільки вони втрюх лишилися на всьому світі.

— А де всі? — спитала Ліна упівголоса, бо боялася порушити цю тишу.

— Хто всі? — перепитала бабця Леся, не оглядаючись і не сповільнюючи кроку.

— Люди.

— Та як де — то ж село. Господарку попорали, дивляться телевизор по хатах і лягають спати.

— Так рано?

— Та то ж в селі завжди так, — знизала плечима.

— Ліна в нас — дитя асфальту. Вона село тільки в кіно бачила, — розсміялася Танька.

— Ну, то нічого. Все покажемо-розкажемо. Може, сподобається, і ще й на той рік приїде, і тобі веселіше буде, — бабця Леся говорила так, ніби Ліни поруч не було.

— Сплю і бачу, — пробурмотіла під ніс Танька.

В хаті на Ліну чекала вечеря і дід Іван.

— Ну, давай знайомитися, — простягнув їй по-чоловічому руку. Дівчина торкнулася його шорсткої долоні й одразу відсмикнула свою — почувалася ніяково. — Ти — Ліна?

— Ліна.

— А українською говориш? У вас же там всі — російською.

— Не всі. Мама моя і я вдома українською, а тато — російською. Так вже звикли.

Ліні така тема була не дуже приємна. Знала, що тут, на Західній Україні, до східняків ставляться не дуже приязно. А вже мова — то для них святе. Правду кажучи, вона не розуміла такої категоричності — майже всі її друзі спілкувалися російською, і це не заважало їм бути хорошими людьми. Там, на Донбасі, всі вже давно

звикли, що українська — це хіба вдома. І так було завжди. Коли у 2014-му разом з мамою ховалися від обстрілів у підвалі багатоповерхівки, ворогів з ЛНР-ДНР разом з сусідами смачно кляли російською.

— Ти, дитино, не бійся, — поклав їй руку на плече дід Іван. — Ми тут снігурів не їмо, хлопчиків не розпинаємо. Але май повагу — в моїй хаті російською — ні слова, — глянув спідлоба чомусь на Таньку.

— Так, діду, досить, — перебила його та. — Ми зрозуміли, зрозуміли, о предок воїнів ОУН-УПА, — склала руки, як при молитві, і театральнo закотила очі.

Дідо відвернув погляд до вікна:

— Їжте, не говоріть багато. Давно тебе, Таню, ніхто по душі не бив.

— То ж не при чужій дитині! — штовхнула його ліктем бабця Леся. — Їжте, діти, не слухайте діда. Я дерунів насмажила. Їжте.

Бабця Леся поставила на стіл величезну металеву миску і відкрила кришку. В ніздрі вдарив запаморочливий запах смаженого і часнику. В Ліни засмоктало під грудьми. Леся Іванівна, — Ліна ніяк не могла визначитися, як називати жінку, бо ж то не її бабуся, а спитати соромилася, — сплеснула руками:

— Я зробила поливку з часником, як Таня любить, а тебе, Ліно, не спитала, чи ти таке їси.

— Їм, — посміхнулася Ліна й опустила очі додолу. Така увага була їй незвичною. Вдома мама рідко взагалі питала, що їй готувати, а бабусь-дідусів за свого життя дівчина не знала, тож отак залюблювати її не було кому.

Бабуся Леся поставила перед дівчатами невеликі глибокі мисочки й кинула в кожную по ложці густої білющої сметани:

— Сметанка домашня, свіженька. До дерунів — те, що треба.

Ліна наколола на виделку пахучого деруна, загорнула краєчком сметани і відкусила. Це було смачно. Згадала, що востаннє їла ще в потязі вранці. Домашня сметана виявилася навіть трохи солодкуватою. Чи то голод так присмачив страву, чи справді Танина бабуся так добре готувала, але дівчата завзято накинулися на деруни, і якихось кілька хвилин в кімнаті чулося лише їхнє плямкання. Ліна помітила, що дід Іван з ними не їсть.

— А ви чому не вечеряєте? — спитала, проковтнувши черговий шматок.

— Та він поїсть після всіх, що залишиться, — відповіла замість чоловіка Леся Іванівна.

Ліна глянула у майже пусту миску:

— А якщо не залишиться?

— То картоплі маємо цілий льох. Що я йому чогось не зварю? — посміхнулася жінка.

Дідо Іван закивав головою на знак згоди. Поки дівчата їли, він читав за столом газету. Ліні такі порядки були незвичними. У них вдома тато був головним. І їв він першим, і шуміти вдома не можна було, коли він відпочиває. Важко було уявити, щоб він ось так сидів і чекав, поки всі поїдять, щоб вечеряти тим, що залишиться...

У мисці зосталося всього п'ять дерунів, і Ліна відклала виделку вбік — хай буде щось і для діда.

— А, дивися, навіть і не скажеш, що їй сьогодні зле було, їсть, як здорова, — засміявся дід Іван.

Леся Іванівна похитала головою: мовляв, «не мели дурного».

— Ти на старого не зважай, то він жартує так. Тепер ще — какао з булкою, і можна спати.

Ліна на какао з булкою не розраховувала, тому наїлася дерунами під зав'язку. Але відмовляти — якось незручно. Дід Іван перетягнув до себе миску з дерунами і Танину тарілку, на якій ще була сметана: